

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

FÁZISJELENTÉS A TARGET2 RENDSZERRŐL

Bevezetés

2002. október 24-én az EKB Kormányzótanácsa döntést hozott a TARGET (TARGET2) rendszerre vonatkozó hosszú távú stratégiáról. A döntésben, amelyet az ugyanazon a napon közzétett sajtóközleményben mutattak be, a TARGET rendszer műszaki konszolidációjával, az eurórendszer egészére érvényes belföldi és külföldi fizetésekre vonatkozó egységes árazási struktúrával és az egységes szolgáltatási színvonallal kapcsolatos elképzeléseket vázolták fel. 2002. december 16-án indult el a „TARGET2: alapelvek és szerkezet” című dokumentummal kapcsolatos nyilvános konzultáció, majd a beérkezett észrevételekből készült összefoglalót 2003. július 13-án hozták nyilvánosságra.

2003. július 28-án három központi bank, nevezetesen a *Banque de France*, a *Banca d'Italia* és a *Deutsche Bundesbank* tájékoztatta az EKB elnökét, hogy készen állnak közösen biztosítani az egységes, közös technikai platformot (*Single Shared Platform – SSP*), felhasználva a TARGET1 infrastruktúra már meglévő bizonyos elemeit, kiegészítve a szükséges egyszeri fejlesztésekkel (az úgynevezett „építőköcka” módszerrel). 2003 végére az eurórendszer központi bankjai kifejezték hajlandóságukat, hogy belépjenek az SSP-be azzal a feltétellel, hogy a szervezeti irányítással, költségekkel és finanszírozással kapcsolatos kérdések további finomításra kerülnek. Az azóta eltelt időszakban az eurórendszernek a projekttel kapcsolatos minden tevékenysége azon a feltevésen alapult, hogy a TARGET2 egységes platformú rendszer formájában valósul meg.

A rendszer tulajdonságaival és működésével összefüggésben megemlítendő, hogy miután a TARGET rendszer felhasználóitól összegyűjtötték az SSP általános működési leírásának (*General Functional Specifications – GFS*) tervzetére vonatkozó észrevételeket, a dokumentumot véglegesítették, majd az EKB Kormányzótanácsa 2004. július 22-én elfogadta.

A mostani jelentésben részletesen áttekintjük azokat a kérdéseket, amelyek még megválaszolásra várnak ahhoz, hogy az egyes központi bankok végleg el tudják dönteni, csatlakoznak-e az SSP-hez. Az 1. pont a TARGET2 szolgáltatással kapcsolatos nyitott kérdéseket, nevezetesen az összevont likviditáskezelést, az RTGS rendszeren kívüli számlákat és a kapcsolódó rendszerek kiegyenlítését tekinti át. A 2. pont a TARGET2 szolgáltatás árazásával foglalkozik. A 3. pont a migrációs kérdéseket tárgyalja, végezetül a 4. pontban a TARGET2 projekt tervével kapcsolatban találunk további információkat.

1. A TARGET2 szolgáltatás

1.1 A napközbeni likviditás összevonása

A napközbeni likviditás virtuális számlán történő összevonása (továbbiakban közös likviditási számla létrehozása) lehetővé teszi a TARGET2 résztvevőinek (bizonyos) RTGS-számlák csoportos kezelését, és a napközben rendelkezésre álló likviditás egyesítését úgy, hogy azt a számlacsoport minden tagja igénybe veheti. A megoldás lényege, hogy a számlacsoport bármely tagja a csoportba tartozó számlákon napközben rendelkezésre álló teljes pénzösszeg erejéig teljesíthet saját számlájáról fizetést. Ahelyett, hogy a pénzt valóban áthelyeznék arra a számlára, amelyen arra éppen szükség van, egy jogi konstrukció segítségével lehetővé válik, hogy a csoport egyik számlájának tartozik pozícióját a csoport valamelyik másik számláján található pénzzel fedezzék a nap folyamán. A nap végén a számlacsoport-menedzser manuálisan vagy, szükség esetén, a rendszer automatikusan „kiegyenlítő” eljárást végez, hogy a csoport összes számláján pozitív legyen az egyenleg, és a számlaegyenlegek ne lépjék át a hitelkeret limitjét.

Az eurórendszer hangsúlyozza, hogy az összevont napközbeni virtuális likviditási számla konstrukciója kizárólag a fizetési rendszerrel áll összefüggésben, és nem vezet a monetáris politikai műveletek végrehajtásának centralizációjához.

1.1.1 Likviditáskezelés

A közös likviditási számla felállítása lehetővé teszi a TARGET2, valamint a TARGET2-ben kiegyenlítésre kerülő kapcsolódó rendszerek működésének zökkenőmentességét. Mivel a csoport tagjai számára a csoport számláin elhelyezett összes likviditás rendelkezésre áll, vélhetően kevesebb szükség lesz napközbeni hitel felvételére. Következésképpen csökkenni fog a fedezeti szükséglet, és ezzel együtt a körbetartozás kockázata. Ez lehetővé teszi többek között a kapcsolódó rendszerek kiegyenlítését, azok résztvevői ugyanis hozzáféréssel rendelkeznek a számlacsoporton elhelyezett összes forráshoz (illetve hitelkerethez).

A likviditás összevonása részben elválasztja egymástól a likviditáskezelést és a fedezetkezelést, mivel a csoportba tartozó minden számla fedezetmozgatás nélkül juthat likviditáshoz, ami a TARGET2-felhasználók számára költségmegtakarítással jár. A konstrukció továbbá csökkenteni fogja az egy illetve több központi banknál tartott több számla kezelési költségeit, és hatásosan „semlegesíti” a napközbeni likviditás szétdaraboltságát, amelyet a több országban működő, ezért több központi banknál számlát fenntartó bankok tapasztalnak.

1.1.2 A megoldás jogi megvalósíthatósága

A likviditás virtuális számla segítségével történő közös alapba gyűjtésének megvalósíthatósága általában nem ütközik jogi akadályba az érintett euróövezetbeli országok joghatósági területén. Szinte az összes központi bank joghatósági területén lehetővé teszik a helyi törvények a készpénzszámlák fedezetként való

használatát. Ezenkívül csaknem az összes érintett joghatósági területen egy központi bank által vezetett számlaegyenleg más központi bank javára is felhasználható fedezetként.

A harmadik fél által nyújtott fedezetet illetően a fedezet nyújtója és a hitelhez fedezetet igénylő adós közötti megfelelő megállapodással elfogadható szintre csökkenthető az a jogi kockázat, hogy a fedezeti megállapodás esetleg nem érvényesíthető. Ez alól jelenleg kivétel még néhány olyan joghatósági terület, amely az euróövezeten kívül helyezkedik el.

További gondos vizsgálatot és jogi előkészületeket kíván a megbízható jogi keretrendszer kialakítása, amely e lehetőség biztosításának előfeltétele. Az eurórendszer azt is elemezni fogja, hogy korlátozni kell-e jogi vagy más elvi, stratégiai szempontból azoknak az entitásoknak a körét, amelyek a számlacsoport tagjai lehetnek (pl. fiókok, leányvállalatok, különálló jogi entitások).

1.1.3 Likviditás összevonására használható számlák

Alapos mérlegelést követően (amely a jogi megvalósíthatóságra is kiterjedt), az eurórendszer azt a döntést hozta, hogy az SSP-ben csak olyan euróövezetbeli bank RTGS-számlái¹ számára biztosítják a napközbeni közös likviditási alaphoz való hozzáférést, amelynek valamelyik euróövezetbeli központi bank a számlavezetője.

Azonban az összes bank megkaphatja a konszolidált számlainformációkat, ideértve azokat is, amelyek nem lesznek jogosultak a virtuális számlával kapcsolatos szolgáltatás igénybevételére.

1.1.4 Érdeklődés a TARGET-felhasználók részéről, árazás

A TARGET-felhasználókkal folytatott megbeszéléseken ismertetésre került, hogy az összevont likviditási számla fenntartásához kapcsolódó összes éves költség hozzávetőlegesen 900 000 euró lesz. A piaci szereplők körében végzett felmérés eredményei azt mutatják, hogy 60 és 120 között van azoknak a számláknak a száma, amelyeket össze lehet majd vonni a konstrukción belül. Ennek egy résztvevő számlára számított éves díja 7500 és 15 000 euró között van, amely az összevont likviditási számlával kapcsolatos költségek megtérülését hivatott fedezni. A konszolidált információkhoz való hozzáférés árazása az elkövetkező hónapok során kerül kidolgozásra.

1.2 Az RTGS-en kívüli számlákkal kapcsolatos kérdések

Az eurórendszer megvizsgálta az úgynevezett „hazai számlák” (*home accounts*) kérdését. Ezek azok a számlák, amelyeket az RTGS rendszeren (vagyis az SSP fizetési modulján (*Payment Module*)) kívül vezethetnek a nemzeti központi bankok. Ilyen számlák jelenleg elsősorban a kötelező tartalék és a jegybanki rendelkezésre állás esetében, a nemzeti fedezetkezelésnél, illetve készpénzfelvételkor

¹ Nem sorolják ide az ún. távoli résztvevők számláit, mivel azok nem jogosultak napközbeni hitel felvételére a fogadó központi banktól.

használatosak. Ezenfelül azon tranzakciók nyilvántartására is igénybe veszik őket, amelyeket a központi bank az RTGS rendszeren kívüli partnereivel bonyolít le, illetve azokkal a partnerekkel, akik nem is lehetnek a rendszer tagjai. A TARGET2 bevezetése után az RTGS-en kívüli számlákat az SSP standardizált ügyfélszámla-vezető rendszerében (*Home Accounting Module – HAM*), vagy az egyes központi bankok „saját ügyfélszámla-vezető rendszerében” (*proprietary home accounting module application – PHA*) vezethetik.

Az eurórendszer tagjai megállapodtak abban, hogy a piaci szereplők közötti ügyleteket, a kapcsolódó rendszerek kiegyenlítéséből adódó tranzakciókat, valamint a nyíltpiaci műveletekhez kapcsolódó fizetéseket végső soron az SSP fizetési moduljában kell kiegyenlíteni. Előfordulhat azonban, hogy bizonyos országok belföldi rendszerei nem teszik lehetővé, hogy az ilyen típusú műveleteket az SSP beindulásakor rögtön az SSP-be irányítsák át. Az eurórendszer ezért legfeljebb négyéves átmeneti időszakot (amely az adott központi bank SSP-hez való csatlakozásának pillanatától számítandó) tűzött ki az ilyen jellegű fizetéseknek az SSP fizetési moduljában való kiegyenlítésére. A kapcsolódó rendszerek esetében a pán-európai kapcsolódó rendszerek várhatóan akkor, vagy röviddel azután térnek majd át az SSP-re, hogy valamennyi központi bankban megtörtént az átállás. A helyzetet egy évvel a TARGET2 beindulását követően újraértékelik.

Bizonyos, az adott ország központi bankjával végrehajtott műveletek (pl. kötelező tartalék kezelése, jegybanki rendelkezésre állás igénybevétele, készpénzfelvétel) kiegyenlítése, a központi bank döntésétől függően, vagy a központi bank helyi ügyfélszámla-vezető rendszerében, vagy az SSP-ben (annak fizetési vagy ügyfélszámla-vezető HAM moduljában) történhet.

Összhangban az RTGS-en kívüli számlák használatára vonatkozó elvi állásponttal, az RTGS-en kívüli számlákon lebonyolított fizetések ára magasabb lesz a normál TARGET2-fizetések áránál. Mindez azért történik így, hogy ösztönözze az átmeneti időszak lerövidítését és a lehető leggyorsabb átállást az SSP fizetési moduljára.

1.3 A kapcsolódó rendszerek kiegyenlítése

Az eurórendszer szakemberei által megkérdezett piaci szereplők megerősítették, hogy szükség van az általános működési leírásban rögzítettek szerint az SSP-n belül a kapcsolódó rendszerek kiegyenlítéséhez ajánlott hat elszámolási modellre (kettő valós idejű és négy kötegelt modell), mivel minden egyes rendszer egy vagy több célt szolgál. Már ezek a modellek is a jelenlegi gyakorlat jelentős harmonizálását jelentik. Továbbá a kapcsolódó rendszereken keresztül a TARGET2-be érkező készpénzpozíciók kiegyenlítése közvetlenül a résztvevő SSP-ben vezetett RTGS-számláján történik, függetlenül a kapcsolódó rendszer elhelyezkedésétől. Ez jelentős lépés a különböző piaci gyakorlatok egységesítése és harmonizálása felé.

Ami az éjszakai kiegyenlítéseket illeti, jelenleg nem tervezik a TARGET2 éjszakai üzemeltetését. Kilátásba helyezték azonban, hogy a TARGET2 következő üzleti napja meghatározott időintervallummal

a napvégi zárás és a napvégi feldolgozás elvégzése után kezdődik. Ezen időintervallumban a likviditás felhasználható kifejezetten a kapcsolódó rendszerek éjszakai üzemciklusának kiegyenlítésére. A továbbiakban az SSP fizetési modulját korán megnyitják, így a modul reggel 7.00 előtt feldolgozza a kapcsolódó rendszerekből érkező kiegyenlítési megbízásokat. Ezt követően az éjszakai kiegyenlítésre fel nem használt likviditás újra hozzáférhetővé válik.

A kapcsolódó rendszerekből érkező megbízások kiegyenlítése számos egyéb tényezőn is múlik (pl. a kiegyenlítési időpontok lehetséges harmonizációja, a TARGET2-vel életbe lépett újítások likviditásra gyakorolt teljes hatása, a különböző kiegyenlítési modellek kapcsán esetlegesen felvetődő elvi és stratégiai szempontok, a távoli résztvevők likviditáshoz való hozzáférése, fedezetképzés az ügylet tárgyát képező értékpapír felhasználásával (*self-collateralisation*), teljesítés véglegessége); ezek esetében további eszmecserére és finomításra van szükség, amelyre a tervek szerint 2005 első felében kerül sor. Elsősorban a különböző kiegyenlítési modelleket (SSS-számlakezelés, jegybanki számlakezelés, teljesítés előzetes fedezetbiztosítással) alkalmazó értékpapír elszámolási és teljesítési (SSS) rendszerek párhuzamos üzemelésével és az egyes modellek jellemzőivel kapcsolatos kérdéseket kell tovább vizsgálni.

2. Árazás

A TARGET2 alapszolgáltatásaira az eurórendszer a kétsávós tarifarendszer lehetőségét dolgozta ki, amelyben a tagok választhatnak, hogy rendes tranzakciós díjat, vagy alacsonyabb tranzakciós díjat plusz bizonyos időszakonként esedékes díjat fizetnek. A következő főbb alapelvek kerültek rögzítésre:

- i. Az tarifarendszernek lehetővé kell tennie, hogy a TARGET2 összköltségének nagy része megtérüljön;
- ii. A legmagasabb tranzakciós díj nem haladhatja meg a 0,80 eurót;
- iii. A legalacsonyabb (marginális) tranzakciós díj ügyletenként 0,25 eurónál nem lehet kevesebb.

Az elmúlt időszakban szimulációs gyakorlatokat hajtottak végre annak igazolására, hogy az alapelvek összhangban vannak a TARGET2 költségeire és forgalmára vonatkozó becslésekkel. Az elkövetkező hónapokban az eurórendszer konkrét tarifarendszert kíván összeállítani a TARGET2 vonatkozásában.

Megjegyzendő, hogy bizonyos választható szolgáltatások (pl. közös likviditási alap létrehozása, a kapcsolódó rendszerekből érkező tranzakciók kiegyenlítése) árazása eltérő.

3. Migráció

A TARGET2-migráció célja, hogy a TARGET-ről a TARGET2-re való áttérés valamennyi résztvevő (központi bankok, pénzüzetek, kapcsolódó rendszerek) számára minél zökkenőmentesebbé váljon. Ez valamennyi tevékenység koordinálását magában foglalja a technikai megoldás kifejlesztésétől egészen

addig a pontig, amikor valamennyi központi bank áttér az SSP-re. Ezek közül is különösen a tesztelési eljárásokat és a TARGET2-re való áttérés megszervezésével kapcsolatos feladatokat fogja össze.

Az eurórendszer megvizsgálta az egy lépésben történő migráció előnyeit és hátrányait a több szakaszban végrehajtott, országokénti áttéréssel összehasonlítva. Az egylépcsős módszer konkrétan azt jelenti, hogy a TARGET2 első működési napján valamennyi központi bank és TARGET-felhasználó egyszerre tér át az SSP-re. Az „egyenlő bánásmód elve” szempontjából kívánatosabb lenne, ha a TARGET2 valamennyi funkciója ugyanattól az időponttól válna elérhetővé a résztvevők számára, ugyanakkor az egyidejű áttérés a projekt szempontjából óriási kockázatot jelentene, és nem tenné lehetővé a migráció rugalmas megszervezését.

Éppen ezért az eurórendszer a szakaszos, országokénti átállási időszakokra épülő megközelítés (*country window approach*) mellett döntött, amelynek keretében az TARGET-felhasználók különböző hullámokban, előre meghatározott időpontokban térhetnek át az új rendszerre. Az egyes hullámok a központi bankok bizonyos csoportjaiból, továbbá a hozzájuk kapcsolódó nemzeti bankszektorokból tevődnek össze. A migráció néhány hónapot vesz majd igénybe, ez idő alatt a TARGET1 komponensei és az SSP párhuzamosan üzemelnek. A több lépésben végrehajtott migrációt oly módon kell megszervezni, hogy minimálisra csökkenjen a projekttel kapcsolatos kockázat. Ide kapcsolódik egy másik fontos szempont, nevezetesen, hogy az egyenlő bánásmód elvével kapcsolatos problémákat minimalizálni kell, továbbá a központi bankokra és a TARGET-felhasználókra háruló költségeket is a lehető legkisebbre kell csökkenteni. A migráció maximum egy évig tart, a jelenlegi feltevés (lásd 4. pont) szerint azonban ez az idő valójában rövidebb lesz. Megjegyzendő, hogy hasonló méretű fizetésrendszer-projektek (pl. CLS, SWIFTNet) során ugyancsak több lépésben tértek át az új infrastruktúrára.

Az eurórendszer az üzleti igény alapján határozza meg az országokénti átállási időszakot. A migráció ideje alatt érvényes árazási politikát a csatlakozási intervallumok megadását követően határozzák meg, amelynek során a felhasználókkal szemben teljes semlegességre törekednek.

4. A TARGET2 projekt tervezett időzítése

A jelenlegi állapot szerint a projekt előreláthatólag a következő szakaszokra oszlik (ezek mindegyike az előző szakasz lezárultát követően indul):

Táblázat: a 2005–2007-es időszak legfontosabb állomásai		
1.	2005 első negyedének vége	A részletes felhasználói működési leírást (UDSF) tartalmazó dokumentum véglegesítése
2.	2005. áprilistól 2005. decemberig	Az SSP fejlesztésének befejezése
3.	2006. januártól 2006. márciusig	Az SSP belső tesztelése
4.	2006. áprilistól 2006. májusig (előreláthatólag)	Elfogadási tesztelés a központi bankoknál
5.	2006. júniustól 2006. decemberig (előreláthatólag)	Az első országokénti csatlakozási hullám ügyfelek általi tesztelése (a későbbiekben migráló TARGET-felhasználók is részt vehetnek ezeken a teszteken)
6.	2006. december	Éles próbaüzem / működés szimulációs tesztüzemi környezetben
7.	2007. január	Az első országokénti átállási időszak indítása
8.	2007. januártól 2007. szeptemberig	Ügyfelek általi tesztelés, éles próbaüzem stb., a többi országokénti átállási időszak indítása élesben

© Európai Központi Bank 2005

Cím: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Németország

Postacím: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Németország

Telefon: +49 69 13 44 0

Honlap: <http://www.ecb.int>

Fax: +49 69 13 44 6000

Telex: 411 144 ecb d

Valamennyi jog fenntartva. A kiadvány kizárólag oktatási és nem kereskedelmi célból, a forrás feltüntetésével sokszorosítható.

ISBN 92-9181-555-1 (nyomtatott formában)

ISBN 92-9181-556-X (elektronikus formában)

EKB

Fázisjelentés a TARGET2 rendszerről

2005. február